

Har socioøkonomisk status og psykisk arbejdsmiljø betydning for sygefravær?

Ph.d. afhandlingen "Sickness absence - The importance of socioeconomic status, job strain, iso-strain and effort-reward imbalance" er udarbejdet på Arbejdsmedicinsk Klinik på Glostrup Hospital og er en del af ASUSI projektet (www.asusi.dk). Arbejdet er delvis finansieret af Arbejdsmiljøforskningsfonden.

Formålet med ph.d. afhandlingen var at undersøge 1) sammenhængen mellem socioøkonomisk status og forskellige længder og mønstre af sygefraværsperioder, og 2) sammenhængen mellem sygefravær og psykisk arbejdsmiljø belyst ved to fremherskende stressmodeller, 'krav-kontrol modellen' og 'effort-reward imbalance modellen'. Ifølge krav-kontrol modellen er høje krav på arbejdet især skadelige, hvis man samtidig har lav kontrol over sit eget arbejde (en situation kaldet 'job strain'), og situationen forværres yderligere ved lav støtte fra kolleger og ledelse (kaldet 'iso-strain'). Ifølge effort-reward imbalance modellen er det skadeligt at have for høje krav, hvis man ikke samtidig bliver belønnet tilstrækkeligt (kaldet effort-reward imbalance).

Data kommer fra to longitudinelle studier med objektivt registreret sygefravær som udfald. I det ene studie deltog 2331 ansatte fra et hospital (svarprocent 84 %). I det andet deltog 14.241 personer (70 %) fra en tilfældig udtrukket stikprøve af kernearbejdsstyrken i Danmark (ASUSI-undersøgelsen).

I hospitalsundersøgelsen blev fraværet opdelt i perioder på 1-3 dage, 4-14 dage og >14 dage og desuden i 3 grupper af fraværs mønstre: intet, 'normalt' og 'unormalt' fravær. Sammenhængen mellem sygefravær og hhv. strain og iso-strain (analyseret som to- og tre-vejs interaktioner) og socioøkonomisk status blev undersøgt med Poisson og logistiske regressionsanalyser.

I ASUSI-projektet var udfaldet sygefraværsperioder >14 dage. Sammenhængen mellem sygefravær og hhv. strain og iso-strain (to- og tre-vejs interaktioner) og effort-reward imbalance (udregnet som ratio: effort/reward) blev analyseret i complementary log-log overlevelsesanalyser.

I begge studier blev der kontrolleret for en lang række andre mulige årsager til sygefravær.

Resultaterne fra hospitalsundersøgelsen viste klare socioøkonomiske forskelle med stigende sygefravær for faldende social status. Den sociale gradient afhang af sygefraværs målet og var størst for sygefraværsperioder på 4-14 dage og for 'unormalt' fravær. Kun dårligt helbred kunne forklare lidt af den sociale gradient. Resultaterne viser fordelene ved at opdele sygefraværet i perioder af forskellig længde og forskellige mønstre.

I hverken hospitalsundersøgelsen eller i ASUSI undersøgelsen fandtes de forventede sammenhænge mellem hhv. strain, iso-strain eller effort-reward imbalance og sygefravær. På baggrund af denne undersøgelse og af tidligere lignende undersøgelser konkluderes det, at der ikke er evidens for at psykisk arbejdsmiljø målt ved de to stress modeller forårsager sygefravær.